

Svenska med didaktisk inriktning för ämneslärare med inriktning mot grundskolans årskurs 7-9, I

Swedish with Focus on Didactics for Teachers Working in Grades 7 to 9, I

30 högskolepoäng

30 credits

Ladokkod: 11SV10

Version: 1.1

Fastställt av: Utbildningsutskottet 2014-01-22

Gäller från: HT 2012

Nivå: Grundnivå

Huvudområde (successiv fördjupning): Didaktik (G1N), Utbildningsvetenskap: Svenska-mångkulturellt samhälle (G1N), Svenska (G1N)

Utbildningsområde: Undervisning 72%, Verksamhetsförlagd utbildning 28%

Ämnesgrupp: Utbildningsvetenskap teoretiska ämnen

Förkunskapskrav: Utbildningsvetenskaplig kärna för ämneslärare med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 I, 30 hp, där all VFU ska vara godkänd samt minst 15 hp

Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Innehåll

Kursen utgör den första av kurserna i svenska för blivande lärare i svenska åk 7-9. Här belyses och problematiseras svenskämnet utifrån ett historiskt, lingvistiskt, didaktiskt, teoretiskt och sociologiskt perspektiv. Gällande styrdokument och läromedel i skolämnet svenska granskas och tolkas utifrån ett såväl ämnes- som ämnesdidaktiskt perspektiv med särskild tonvikt på frågor rörande skolans uppdrag, förutsättningar och möjligheter att skapa goda och språkutvecklande lärandemiljöer för alla elever i åk 7-9. Vidare reses frågor om hur undervisning för hållbar utveckling kan förstås i en svenskämneskontext. I kursen anläggs även olika perspektiv på svenskämnets innehåll och arbetsformer där bl.a. arbete med skönlitteratur, film, språkfrågor med mera berörs. Minoritetsspråkets ställning tas som exempel för det senare. Ett centralt inslag i kursen är studiet av språket i ett funktionssammanhang. Dels studeras språkets fonologiska, morfologiska, syntaktiska och semantiska uppbyggnad, dels hur dessa lingvistiska egenskaper omsätts i språkets kommunikativa, sociologiska samt individuella allmänna funktioner. Såväl verbala som ickeverbala strategier belyses och analyseras, liksom kommunikativa och funktionella aspekter på olika texters form och struktur. Kursen belyser även svenskämnet utifrån ett ämnesdidaktiskt perspektiv med särskild tonvikt på lärarens uppdrag, förutsättningar och möjligheter att skapa goda och språkutvecklande lärandemiljöer för alla elever i åk 7-9. Fokus vilar på de språkliga processerna läsa, skriva, tala och lyssna. Här betonas även vikten av en vetenskapligt förankrad helhetssyn på språket, där tala, lyssna, läsa och skriva samverkar. Därutöver belyses frågor rörande olika texters form och struktur kopplade till ett funktionssammanhang. Särskild tyngd läggs vid skolans uppdrag att stimulera elevers språkutveckling och skapa förutsättningar för elever att utveckla strategier för att tolka, analysera, kritiskt granska och producera texter i olika genrer med hänsyn till syfte, mottagare och funktionssammanhang. I anslutning härill betonas vikten av inkludering. Kursen ägnas också språkliga aktiviteter kopplade till ett funktionssammanhang med särskild tonvikt på utvecklandet av studentens egen muntliga och skriftliga genrekompentens, vilken i viss mån relateras till den kommande yrkesverksamheten. Centrala inslag i kursen är retorik, muntliga och skriftliga genrer samt texttyper. Under kursens gång arbetar studenten kontinuerligt med sin egen skrivprocess och muntliga framställning, både enskilt och genom responsarbete. I kursen ingår 4 veckor verksamhetsförlagd utbildning där studenten deltar i undervisningen. Den första av dessa utgörs av en auskultationsvecka, då studenten ges möjlighet att bekanta sig med lärare och elever inför den kommande sammanhängande VFU'n, vilken omfattar 3 veckor. Undervisningen skall genomföras i sådan omfattning att studenten utvecklas i sin kommande yrkesroll.

Mål

Studenten ska efter avslutad kurs kunna

- redogöra för innehållet i de nationella styrdokument som är relevanta för svenskämnet samt problematisera den ämnes- och kunskapssyn som kommer till uttryck i dessa

- redogöra för vad som avses med att anlägga ett läroplansteoretiskt och utbildningssociologiskt perspektiv på planering, genomförande och utvärdering av undervisning i ämnet svenska för senare åldrar
- belysa den historiska utveckling skolämnet svenska genomgått samt beskriva ämnets nuvarande konstruktion, innehåll, samhällsrelevans och debatt
- granska olika läromedel för svenskämnet och problematisera dessa utifrån ett utbildningssociologiskt och didaktiskt perspektiv
- med stöd i didaktisk forskning planera, genomföra och i rapportform redovisa en observationsuppgift
- beskriva hur mänskligt språk i allmänhet och det svenska språket i synnerhet är uppbyggt och fungerar fonologiskt, morfologiskt, syntaktiskt och semantiskt; såväl enligt inomspråkliga, systematiska regler, som enligt utomspråkliga, genre- och situationsanpassade, pragmatiska konventioner.
- visa kunskap om literacybegreppet liksom om hur undervisning och bedömning kan gå till för att främja elevers läsande i olika typer av lässituationer, med särskilt fokus på läsning av sakprosatexter och texter sammansatta av ord, ljud och bild
- redogöra för hur undervisning och bedömning kan gå till för att främja elevers skrivande i olika typer av skrivsituationer
- bearbeta elevtexter till innehåll och form samt diskutera och exemplifiera hur responsförfarande arbete kan användas i språkutvecklande syfte
- visa grundläggande kunskaper om läs- och skrivsvårigheter/dyslexi samt redogöra för hur elever med sådan problembild kan få hjälp
- redogöra för hur undervisning och bedömning kan gå till för att främja elevers talande i olika typer av talsituationer
- redogöra för hur undervisning och bedömning kan gå till för att främja elevers lyssnande i olika typer av lyssnandesituationer
- kritiskt reflektera över hur IT- användning och -färdigheter kan tillämpas i skolans undervisning i ämnet svenska
- utifrån ett läroplansteoretiskt perspektiv och i samråd med lärare planera, genomföra och utvärdera undervisning som innefattar språkliga processer samt bedömning av elevers kunskaper
- analysera, kritiskt granska, producera och bearbeta egna texter inom olika genrer och texttyper, där språk och struktur uppfyller krav på såväl skriftspråklig korrekthet som genre- och situationsanpassning
- analysera, kritiskt granska, producera och bearbeta en egen muntlig framställning där språk och struktur uppfyller krav på god argumentationsförmåga och logik
- använda IT, digital redigering och publicering för egen dokumentation

Undervisningsformer

Föreläsningar, seminarier, workshops, studiegruppsarbete, enskilt skrivande i skrivportfölj samt verksamhetsförlagd utbildning omfattande minst 15 lektioner.

Undervisningen bedrivs på svenska, men undervisning på engelska kan förekomma.

Examinationsformer och betygsskala

Muntliga seminarieuppgifter i grupp, skriftlig tentamen, enskilda skrivportföljuppgifter, digitalt inspelad muntlig uppgift samt närvaro på och omdöme från sammanhängande verksamhetsförlagd utbildning.

Student har rätt att genomgå maximalt fem examinationstillfällen på den kursplan som studenten är antagen till. Varje examination ska erbjudas vid minst tre tillfällen inom loppet av ett år. Vid ny kursplan kommer ytterligare tre examinationstillfällen att erbjudas under en övergångsperiod om ett år från och med att ny kursplan tillämpas.

När det gäller den verksamhetsförlagda utbildningen har studenten rätt att genomgå två praktiktillfällen.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

Studentinflytande och utvärdering

Före kursstart inbjuds studenterna till kursplaneringsmöte. Utvärdering sker kontinuerligt och muntligt under kursens gång, samt vid en skriftlig mittkursutvärdering. Vid kursslut genomförs en individuell skriftlig utvärdering. Resultatet av utvärderingarna är vägledande för utveckling av kommande kurser och delges studenterna genom kursens kursrapport.

Övrigt

Kursen ingår i Ämneslärarutbildning för grundskolans årskurs 7-9: svenska, engelska, svenska som andraspråk, 270 hp.

Bilaga: Litteraturlista för Svenska med didaktisk inriktning för ämneslärare med inriktning mot grundskolans årskurs 7-9, I (11SV10)

- Adelmann, Kent (2002). *Att lyssna till röster: ett vidgat lyssnandebegrepp i ett didaktiskt perspektiv*. Diss. Lund: Univ., 2002
Tillgänglig: <http://hdl.handle.net/2043/6400> (s. 267-278, 17 s)
- Björkdahl Ordell, Susanne & Dimenäs, Jörgen (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber (utdrag, 30 s)
- Bolander, Maria (2005). *Funktionell svensk grammatik*. 2. uppl. Stockholm: Liber (236 s)
- Bolander, Maria (2005). *Funktionell svensk grammatik. Övningsbok*. 2. uppl. Stockholm: Liber (75 s)
- Brodow, Bengt, Nilsson, Nils-Erik & Ullström, Sten-Olof (2000). *Retoriken kring grammatiken: didaktiska perspektiv på skolgrammatik*. Lund: Studentlitteratur (167 s)
- Chambers, Aidan (2011). *Böcker inom och omkring oss*. Ny, rev., utg. Huddinge: X Publishing (293 s)
- Einarsson, Jan (2009). *Språksociologi*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur (403 s)
- Elmfeldt, Johan & Erixon, Per-Olof (2007). *Skrift i rörelse: om genrer och kommunikativ förmåga i skola och medielandskap*. Stockholm: Brutus Östlings bokförlag Symposion (295 s)
- Evaldsson, Ann-Carita (2006). Skvaller, dispyter och förolämpningar. I Bjar, Louise (red.) *Det hänger på språket!* Lund: Studentlitteratur (s. 93-111, 19 s)
- Folke-Fichtelius, Maria & Lundahl, Christian (red.) (2010). *Bedömning i och av skolan: praktik, principer, politik*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur AB (kap 9, ca 20 s)
- Garne, Birgitta (2006). Tala är guld! I Bjar, Louise (red.) *Det hänger på språket!* Lund: Studentlitteratur (s. 113-130, 19 s)
- Gibbons, Pauline (2010). *Lyft språket, lyft tänkandet: språk och lärande*. 1. uppl. Uppsala: Hallgren & Fallgren (263 s)
- Hajer, Maaïke & Meestringa, Theun (2010). *Språkinriktad undervisning: en handbok*. Stockholm: Hallgren & Fallgren (226 s)
- Hansson, Fredrik (2011). *På jakt efter språk: om språkdelen i gymnasieskolans svenskämne*. Diss. Lund: Lunds universitet
Tillgänglig: http://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/11784/Fredrik_Hansson_%20Muep.pdf?sequence=2 (s. 11-18, 8 s)
- Hedin, Anders (2003). *Presentationsteknik: en handbok i framgång*. Lund: Studentlitteratur (79 s)
- Johannesson, Kurt (2006). *Retorik eller konsten att övertyga*. [Ny utg.] Stockholm: Norstedt (288 s)
- Juhlin, Lotta (2005). *Den goda kommunikationen: rösten, kroppsspråket och retoriken*. Lund: Studentlitteratur (192 s)
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. (2011). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575> (279 s)
- Løvland, Anne (2010). Multimodalitet og multimodale tekster. I *Tidsskriftet Viden om læsning*. Nr 7, mars 2010.
Tillgänglig: <http://www.videnomlaesning.dk/wp-content/uploads/Anne-Lovland.pdf> (s 1-5, 5 s)
- Norlund, Anita (2009). *Kritisk sakprosaläsning på gymnasiet. Didaktiska perspektiv på läroböcker, lärare och nationella prov*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet
Tillgänglig: <http://hdl.handle.net/2077/18958> (s. 46-49, 77-100, 175, 187, 30 s)
- Palmér, Anne & Östlund-Stjärnegårdh, Eva (2005). *Bedömning av elevtext: en modell för analys: [svenskämnet i år 8, 9 och gymnasiet]*. 1. uppl. Stockholm: Natur och kultur (188 s)
- Prage, Synnöve & Svedner, Per Olov (2008). *Tala - samtala - lära: om lärares och elevers tal i undervisningen - en handledning*. Uppsala: Kunskapsföretaget i Uppsala AB (46 s)
- Pusztai, Istvan (2012). *Mod att tala: 160 övningar i retorik*. Malmö: Gleerups Utbildning AB (187 s)
- Skiöld, Bo-Arne (1992). En talande tystnad. Något om tysthet som varningssignal och handikapp. I *Tal och samtal*.

Strömquist, Siv (red.) (1992). Lund: Studentlitteratur (15 s)

SOU 2004:104. *Att lära för hållbar utveckling*. Betänkande av Kommittén för utbildning för hållbar utveckling. Stockholm: Fritzes. Tillgänglig: <http://www.regeringen.se> (utdrag, 150 s)

Templeton, John J & Pikulski, Shane (2004). *Teaching and developing vocabulary: Key to longterm reading success*. Current Research in Reading/Language Arts, Houghton Mifflin Company. Tillgänglig: <http://www.lexingtons.org/Teaching%20and%20Developing%20Vocabulary.pdf> (12 s)

Textvård: att läsa, skriva och bedöma texter. (2006). Stockholm: Norstedts akademiska förlag (141 s)

Westlund, Barbro (2012). *Att undervisa i läsförståelse: lässtrategier och studieteknik*. 2., uppdaterade utg. Stockholm: Natur & kultur (355 s.)

Wolf, Lars (2002). *Läsaren som textskapare*. Lund: Studentlitteratur (202 s)

En vetenskaplig artikel eller pedagogiskt material på engelska väljs i samråd med lärare.

En artikel på norska eller danska.

Ytterligare artiklar vilka studenten själv anskaffar via olika sökvägar (max 100 s)

Referenslitteratur

Cassirer, Peter (2003). *Stil, stilistik & stilanalys*. 3., [omarb.] uppl. Stockholm: Natur och kultur (287 s)

Strömquist, Siv (2010). *Skrivboken: skrivprocess, skrivråd och skrivstrategier*. 6., [grundligt omarb.] uppl. Malmö: Gleerup (268 s)

Svenska skrivregler. 3., [utök.] utg. (2008). Stockholm: Liber (263 s)